प्रदेश विकास समस्या समाधान समिति

जलस्रोत तथा उर्जा विकास मन्त्रालय

कर्णाली प्रदेश

विरेन्द्रनगर सुर्खेत

मन्त्रालयको संक्षिप्त परिचय

✓ वर्तमान संविधान तथा प्रदेश सरकार कार्यविभाजन नियमावलि २०७४ बमोजिम मन्त्रालयको स्थापना भएको हो ।

✓संघिय स्तरमा सिंचाइ, ऊर्जा, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग र सो अन्तर्गतका संरचनाहरूबाट सम्पादन हुने कार्यक्रमहरू यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र रहेको छ ।

✓कर्णाली प्रदेश सरकारद्वारा स्वीकृत प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ मा उल्लेखित कार्यहरु यस मन्त्रालयको कार्य जिम्मेवारीमा राखिएको छ ।

मन्त्रालय अन्तरगत सम्पादन हुने कार्यहरु

- प्रदेशस्तरको उर्जा, विद्युत, सिंचाइ, खानेपानी, जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन सम्वन्धि अध्ययन अनुसन्धान, नीति, कानुन, मापदण्ड, गुरुयोजना निर्माण, आयोजना निर्माण, मर्मत संभार, कार्यन्वयन नियमन र समन्वय
- उल्लेखित सेवाको गुणस्तर र सेवाको शुल्कको आधार निर्धारण र नियमन
- निजि क्षेत्रको सहभागिता र लगानी प्रवर्धन सम्वन्धी नीति तथा मापदण्ड निर्धारण र नियमन
- प्रदेश सिमा नदीका जलउपयोग सम्वन्धी आयोजनाको पहिचान, निर्माण, संचालन, सम्भार र व्यवस्थापन
- नदी संरक्षण सम्वन्धी योजना तथा गुरु योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मुल्यांकन
- मौसम र जलमापन सचांर संजाल व्यवस्थापन
- जलगुण तथा वायुगुण सम्वन्धी प्रयोगशाला व्यवस्थापन
- जलाधार संरक्षण तथा जलउपयोग नीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
- प्रविधि विकास र व्यवस्थापन

वित्तीय प्रगति (बजेट खर्च) (रु. हजारमा)

क्र.सं.	बजेट शिर्षक	कुल बजेट		जम्मा		कैफियत
		विनियोजन	खर्च	बजेट खर्च	प्रगति प्रतिशत	
१.	प्रशासनिक	१४१२५६	१०७३६८	१०७३६८	७६।००	
२.	कार्यक्रमगत (समानिकरण)	३२९३१००	२३७६१६७	२३७६१६७	७२।१५	
३.	सशर्त (संघ)	१६४७८५४	१०५७१२८	१०५७१२८	६४।१५	
कुल जम्मा		**५०८२२१०**	**३५४०६६३**	**३५४०६६३**	**६९।६७**	

वित्तीय प्रगति : ६९।६७ प्रतिशत

भौतिक प्रगति : ७६।३३ प्रतिशत

यस आवमा संचालित विकास आयोजना र कार्यक्रमहरुको अर्धवार्षिक प्रगति(वितीय र भौतिक)

वित्तीय प्रगति : ५।४४ प्रतिशत

भौतिक प्रगति : १८ प्रतिशत

आयोजना कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्याहरु

- मन्त्रालय स्थापना भएपनि हालसम्म O&M अनुसारका दरबन्दी पदपुर्ति हुन सकेको छैन ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य संचालनमा दोहोरोपना सिर्जना भएको ।
- मन्त्रालयले आफ्नो कार्य संचालनको गति पक्रदैं गर्दा विश्वव्यापी महामारीको रुपमा COVID-19 (कोरोना) को प्रभाव र आर्थिक वर्षको शुरुवात देखि नै संगठन संरचना सम्वन्धी विषय अदालतमा गएकोले कार्य संचालनमा समस्या भएको।
- भौगोलिक विकटताको कारण अनुगमन संयन्त्र प्रभावकारी हुन नसकेको ।
- प्रदेशबाट विभिन्न नीति नियम तथा निर्माण कार्यको नर्म्स स्वीकृति नभएको हुँदा विविधतापूर्ण केन्द्रको नर्म्स प्रयोगमा समस्या ।
- Construction Material Testing Lab को अभाव ।
- जिल्ला स्थित कार्यालयहरुको आफ्नै कार्यालय भवनको अभाव ।

आयोजना कार्यक्रम संचालनमा देखिएका समस्याहरु

- निर्माण सम्पन्न भएका योजनाहरुलाई मर्मत संभारमा आवश्यक वजेट ब्यवस्था नहुँदा समय समयमा योजना संचालन गर्न समस्या आइ पर्ने ।
- निर्माणाधिन योजनाहरुमा पर्याप्त वजेटको बिनियोजन नहुदा योजना सम्पन्न गर्न धेरै बर्ष लाग्ने गरेको ।
- विभिन्न निकायबाट निर्माण भएको सडक संरचनाहरुले गर्दा खानेपानी तथा सिंचाई योजनाहरुको संरचनाहरुमा ठुलो क्षती भएको र ति योजनाहरुलाई पुन संचालन गर्न मर्मत संभारको आवश्यकता रहेको देखिन्छ ।
- राजनीतिक प्रभावको आधारमा हुने वितरणमुखी र टुक्रे योजनाहरुको छनोट, पहिचानमा कठिनाई र कार्यान्वयनमा विवाद ।
- सशर्त कार्यक्रममा दायित्व भन्दा ज्यादै न्यून वजेट विनियोजन हुनु ।
- निर्माण व्यवसायीहरुमा जिम्मेवारी बोध नभई रुग्न उन्मुख ठेक्का पट्टाहरु रहेको ।

प्रदेशस्तरीय समस्या समाधान समितिमा पेश गरिएका समस्याहरु

- अनुगमन र मूल्याङ्कन परिपाटी वैज्ञानिक गराइ निर्माणाधिन आयोजनाहरुको गुणस्तर कायम गर्न प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र निर्माण गर्नुपर्ने ।
- आयोजनाको गुणस्तर कायम गर्न सबै सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा सहभागितामूलक बजेट निर्माण हुँदा कार्यान्वयनमा सहज हुने ।
- पूर्व संभाव्यता अध्ययन भएका आयोजनाहरुमा आयोजना सम्पन्न हुन आवश्यक बजेट विनियोजन हुँदा आयोजनामा प्रभावकारी हुने ।
- काम गर्ने कर्मचारीहरुको मनोवल उच्च बनाउनको लागि Reward तथा Punishment साथै प्रयाप्त Logistic Support उपलब्ध हुनुपर्ने ।
- बजेट निर्माण अगाडी कार्यक्रमको दोहोरोपना हुन नदिन सबै तहबीच पर्याप्त छलफल गर्ने ।
- निर्माण व्यवसायीहरुमा जिम्मेवारी बोध नभई रुग्न उन्मुख ठेक्का पट्टाहरु रहेकोमा त्यस्ता ठेक्का ब्यवस्थापनको लागि नीतिगत निर्णय हुनु पर्ने ।
- प्रदेश सरकारबाट संचालन गर्रिने आयोजनाको लागि बजेटको सिमा (जस्तै १ करोड माथिका मात्र) तोकिनु पर्ने ।
- योजना छनौट प्रक्रियालाइ ब्यवस्थित गर्न "योजना छनौट मापदण्ड" तयार गरिनु पर्ने ।

प्रदेशस्तरीय समस्या समाधान समितिमा पेश गरिएका समस्याहरु

- विभिन्न निकायबाट निर्माण भएको सडक संरचनाहरुले गर्दा खानेपानी तथा सिंचाई योजनाहरुको संरचनाहरुमा ठुलो क्षती भएकोमा ति योजनाहरुलाई पुन संचालन गर्न मर्मत संभारको आवश्यकता ।

राष्ट्रिय योजना आयोगमा सहजिकरणको लागि सिफारिस गर्नुपर्ने विषयहरु

- संघीय शसर्त अनुदान तर्फका सिंचाइ खानेपानी उर्जा लगायतका योजनाहरुमा बजेट विनियोजन गर्दा आवश्यकता र मागका आधारमा गरिनु पर्ने ।
- गत विगतमा सशर्त अनुदान तर्फ नदी नियन्त्रण पहिरो ब्यवस्थापन(जल उत्पन्न प्रकोप ब्यवस्थापन) जस्ता कार्यक्रमहरु हाल स्थगित भएकोले कार्यक्रम निरन्तरता हुनु पर्ने ।
- बैदेशिक लगानीमा संचालित भइरहेका विभिन्न क्षेत्रका आयोजनाको कार्यक्षेत्र कर्णाली प्रदेशमा पनि विस्तार गर्नु पर्ने।
- संघीय सरकारका कार्यालयहरुले पनि साना साना योजना कार्यान्वयन गर्नु भन्दा प्रदेश सरकारका कार्यालय वा स्थानीय तह मार्फत संचालन गर्दा सहज हुने ।
- जनताको जलविद्युत कार्यक्रम (संचालन तथा ब्यवस्थापन) कार्यविधिमा प्रदेश सरकारको हिस्सा न्यून (बढीमा ५ प्रतिशत) रहेकोमा सो हिस्सा बढाउनु पर्ने ।
- हाल कर्णाली प्रदेशमा विद्युतको पहुँच जम्मा ३४ प्रतिशतमा मात्र रहेको सन्दर्भमा साथै विद्युत प्राधिकरणको सुर्खेत कार्यालयबाट प्राप्त जानकारी अनुसार हुम्ला डोल्पा लगायतका दुर्गम बस्तीमा केन्द्रिय लाइन पुग्न ५ बर्ष लाग्न सक्ने हुदा सो वस्तीहरुमा लक्षित उज्यालो कार्यक्रम संघीय सरकारले संचालन गर्नु पर्ने ।
- प्रदेशमा रहेका साना तथा लघु जल विद्युत अन्तरगतका आयोजनाहरुको हालको अवस्था र मर्मत संभारको लागि वैकल्पिक उर्जा प्रवदन केन्द्रले पहलकदमी लिनुपर्ने ।

धन्यवाद